

1

2

3

Sčasoma ti je takoj jasno, da ni vse, kar leti, lastovka

// Aljaž Rijavec

1: Ena izmed skupin na taboru se je posvečala pticam na Kraškem robu. foto: Aljaž Rijavec

2: Skupina za morske ptice je iskala prezimovalce na slovenski obali. Med drugimi so opazovali tudi polarnega slapnika (*Gavia arctica*). foto: Kajetan Kravos

Ko sem prvič kot udeleženec pomislil »kmalu bo tabor,« en teden nisem mogel spati. Pozabil sem na apetit in misli so mi nemirno begale: »En teden norih dogodivščin, en teden norih izletov v neznano, en teden norih izkušenj, en teden novih prijateljstev...!«

Tabor ti da veliko več kot le teden počitnic v naravi. Cel teden preživiš z nekom, ki se s stvarmi, ki te veselijo, ukvarja že vrsto let. In tudi tisti udeleženci, ki so na začetku še malce plašni, postanejo proti koncu že tako domači, da že prav drzno postavljajo vedoželjna vprašanja. Pridobiš si izkušnje, ki ti jih ne da nobena knjiga, in zaveš se besed: »Ne knjiga, narava naj bo človeku šola!« Naučiš se opazovati, naučiš se prisluhniti, naučiš se razumeti; vrline, ki te naredijo v življenju, ne samo dobrega naravoslovca, marveč sočloveka.

Sčasoma ti je takoj jasno, da ni vse, kar leti, lastovka, da kar čepi na strehi, ni vrabec, in da kar je veliko, ni štoroklja, ampak da okrog nas živi mnogo različnih vrst ptic. Nenadoma doma opaziš, da je pred hišo veliko pastiric, da čepi šmarnica na sosedovi hiši, da na vrtu poje kobilar. Zaveš se resnice: vse te ptice so bile že od nekdaj tu, le da jih nisi znal zaznati.

Na taboru te peljejo v rezervate, kjer začudeno stmiš v prečudoviti svet in kjer se ti zdi kot v raju; sploh ni kot mestno središče s štiridesetimi umazanimi golobi in petimi vrabci. In nenadoma te prešine misel, zakaj ne more biti tako povsod in zakaj ne more biti vsak dan tvojega življenja, ki je edinstveno, enak dnevom na taboru.

Po mnogih letih in mnogih taborih bi človek pomislil, da se na vse to navadiš, če ne celo naveličaš, a je pesem povsem drugačna, oziroma ista. Še vedno ne morem spati, apetit izgubim in po glavi mi skačejo povsem iste misli, kot da bi bilo v prvo. Tabor je povsem svoje življenje; ima okus, ima vonj, barvo in zasidra se ti globoko v srce in dušo in ga ne pozabiš nikoli več.

Zimski tabor mladih ornitologov 2008

// Bojana Lipej in mentorji

Ornitološki tabori navadno potekajo v poletnem obdobju, ko je narava v polnem zagonu. Kaj pa pozimi, ko je vreme opazovanju in proučevanju ptic običajno manj naklonjeno in so dnevi zelo kratki? S temi in podobnimi vprašanji smo se ubadali organizatorji, ki smo se spoprijeli z izzivom priprave zimskega ornitološkega tabora. Na pomoč nam je tokrat priskočila tudi neobičajno topla zima, ki je bila kot nalašč za organizacijo tabora, ki je potekal v času zimskih počitnic, od 23. do 28. februarja letos, na območju naravnega rezervata Škocjanski zatok in v njegovi okolici. Na vabilo se je odzvalo 22 vnetih osnovnošolcev in srednješolcev iz različnih koncev Slovenije, ki so se odločili, da bodo proste dni izkoristili za spoznavanje ptic. Mladi ornitologi so bili nastanjeni v OŠ Oskarja Kovačiča Škoflje, kjer so delovali in analizirali dobljene podatke, obenem pa tudi ustvarjali in krepili nova poznanstva. Razdelili so se v šest delovnih skupin, ki jih je vodilo šest izkušenih mentorjev. Prav vse skupine so sledile osnovnemu cilju tabora, seznanjanju z metodami ornitološkega dela in s posebnostmi raziskovanega okolja, kot so zavarovana območja Škocjanski zatok, Sečoveljske soline, porečje reke Dragonje in Kraški rob. Začrtani delovni program je obetal veliko zanimivosti tako v ožjem okolju kot na čezmejnih mokriščih, na izlivnem območju reke Soče. Nenazadnje pa je treba omeniti, da so se aktivnosti nadaljevale tudi potem, ko se je že znočilo, saj so udeleženci z mentorji spoznavali, katere sove živijo na teh območjih.

Vsi udeleženci so bili zadovoljni in navdušeni. Le malo kdo izmed njih je imel predstavo o tem, kaj bodo počeli, kaj bodo videli in česa se bodo naučili. Spoznali so številne vrste ptic, se seznanili z delom ornitologov, obiskali zavarovana območja v Slovenski Istri in na izlivnem območju reke Soče v Italiji, doživeli veliko lepih utrinkov v naravi, imeli priložnost poslušati zanimiva predavanja in, nenazadnje, preživeli so veliko lepih trenutkov skupaj z novimi ljudmi, ki jih združuje ljubezen do ptic in narave.

Izvedbo tabora so finančno podprli Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS, Ministrstvo za okolje in prostor ter družba Mobitel, glavni pokrovitelj DOPPS.

Skupina za morske ptice

Mentor: Eva Vukelič

Mladi ornitologi: Omar Alhady, Tjaš Jarc, Gašper Kodele in Anže Škoberne

Skupina za morske ptice je ugotavljala, koliko vrst in osebkov prezimuje na slovenski obali. Obiskali so različna obalna območja ter izliv reke Soče. S teleskopi in daljnogledi so določali in šteli vodne ptice. Glede na število vrst in osebkov so med seboj primerjali opazovana območja. Največ vrst je bilo ob izlivu reke Soče, največ osebkov pa v Sečoveljskih solinah.

Zaradi goste megle so včasih na vodi videli le silhuete, podobne pticam. Zato so se učili in naučili določevati ptice po obliki in predvsem po njihovem oglašanju. Ogleдали so si neobičajne prezimovalce, kot so: rjavka (*Aythya marila*), črna raca (*Melanitta nigra*), beloliska (*M. fusca*), polarni slapnik (*Gavia arctica*), plašica (*Remiz pendulinus*) ipd.

Skupina za pregledovanje skalnih sten za kavko

Mentor: Matjaž Premzl

Mladi ornitologi: Nika Mori, Valentina Sergaš, Domen Stanič in Zala Vuga

Skupina si je za cilj izbrala pregledovanje skalnih sten za kavko (*Corvus monedula*). Da bi bilo terensko delo kljub zgodnji pomladi oziroma pozni zimi še bolj pisano, pa so si ogleдали tudi ptice v skalah, na travnikih, gozdu in na vodi. Tako so spoznali različne habitate ter dejavnike, ki jih ogrožajo. Nekajkrat so odšli na nočni teren, da bi odkrili, katere vrste sov živijo na območju, kjer so hodili podnevi.

Skupina za žalobno sinico in veliko uharico

Mentor: Jernej Figelj

Mladi ornitologi: Tilen Barut, Jernej Kocjančič, Gregor Mihelič, Mateo Tozan

Skupina je namenila svoj čas predvsem dvema pticama, žalobni sinici (*Parus lugubris*) in veliki uharici (*Bubo bubo*). Pot jih je vodila prek celotnega Kraškega roba vse od So-

cerba do Zanigrada. Ogleдали so si različna življenjska okolja v tem delu Slovenije in spoznavali različne rastlinske in živalske vrste ter različne načine opazovanja in popisovanja ptic. Žalobno sinico so iskali s pomočjo predvajanja posnetka njenega petja, vendar neuspešno. Ob tem so spoznavali tudi druge vrste ptic. Večere so preživeli pod stenami Kraškega roba, kjer so spremljali oglašanje velike uharice. Pregledali so tri lokacije in vrsto potrdili na dveh od njih. Zadnji večer so šli iskat še druge vrste sov (čuka, pegasto in lesno sovo).

Skupina za ptice Kraškega roba

Mentor: Aljaž Rijavec

Mladi ornitologi: Alenka Mrakovčič, Nina Ribarič in Tanja Šumrada

Skupina se je posvečala predvsem pticam na Kraškem robu. Opazili so kar nekaj zanimivih vrst, kot so: hribski škrjanec (*Lullula arborea*), plotni strnad (*Emberiza cirulus*), vinski drozg (*Turdus iliacus*), kratkoprsti plezalček (*Certhia brachydactyla*), sokol selec (*Falco peregrinus*) ipd. Pogled so jim zastirali padalci, o (ne)primernosti plezanja po kraških stenah pa so se pogovarjali s plezalcem. Na večer so iskali velike uharice, ki so jih slišali v Loki in Zanigradu.

Skupina s poudarkom na rastlinah

Mentor: Josip Otopal

Mladi ornitologi: Kim Hrvatina, Metka Šuc in Gaja Vuk

Skupina pod mentorstvom Josipa Otopala se je poleg ornitologije ukvarjala predvsem z življenjskimi okolji, zanje značilnim rastlinstvom ter biološkimi in kulturno-zgodovinskimi procesi, ki oblikujejo pokrajino. Pod osapsko steno so se osredotočili na termofilne grmiščne združbe z značilnimi mediteranskimi grmovnicami in na združbe skalnih razpok. V skalnih razpokah stene so si ogleдали tommasinijevo popkoreso, stenoendemično vrsto, ki uspeva le na nekaj lokalitetah. Vrsta je vezana na specifične rastiščne razmere previsnih apnenčastih sten z občasno mezečo vodo meteornega nastanka. Žal so pod steno odkrili blazinice odtrgane popkorese, ki so jih izpulili športni plezalci. »Zaradi plezalcev je iz sten izginila velika uharica. Bo morala po isti poti tudi veliko redkejša popkoresa, ki je med drugim predglacialni relikv in ciljna

3: »Zaradi plezalcev je iz sten izginila velika uharica (*Bubo bubo*). Bo morala po isti poti tudi veliko redkejša Tommasinijeva popkoresa (*Moehringia tommasini*),« se je spraševala skupina s poudarkom na rastlinah.

foto: Josip Otopal

4

4: O življenju v pučih so se poučile najmlajše ornitologinje.

Ena izmed dvoživk, ki naseljuje primorske kale, je tudi veliki pupek (*Triturus carnifex*). foto: Ivan Esenko

5: Mladi ornitologi so se s štirimi mentorji zbrali na raziskovalnem vikendu na Pohorju. foto: Matjaž Premzl

5

1

2

vrsta območij Natura 2000?« so se spraševali. V okolici Sočerja in Rakitovca so se na značilnih kraških pašnikih srečali z značilnimi pomladanskimi vrstami, kot so progasti žafran, nizki šaš, tommasinijev petoprstnik in prtilikava pasja čebulica. Na teh traviščih je sledila razlaga naravnih in kulturno-zgodovinskih procesov, ki so v sinergiji ustvarili današnjo podobo teh krajev. Ob zaraščajočih se pašnikih so pojasnjevali teorijo klimaksa, to je teorija o vračanju ekosistema v prvotno stanje, ki je na tem območju seveda listopadni gozd, na pomembnost kalov so se osredotočili v vasi Rakitovec in poudarili njihovo večplastno vlogo včasih in danes ter se seznanili s hudourniškim režimom sredozemskih presihajočih rek v dolini Dragonje v okolici Škrlin. Obiskali so tudi Sveti Štefan, ki je poleg Stene edini apnenčasti čok v sicer flišni okolici. Tu so našli tipične mediteranke, kot so črnika, vednozeleni šipek, hrapavi oponec in številne druge. Za konec so se napotili v Sečoveljske soline, kjer so se v Solinarskem muzeju poučili o nastanku solin in njihovo zgodovino. Halofitno vegetacijo, značilno za soline, so opazovali ob solinarskih bazenih. Cilj njihovega druženja je bil seznaniti se z metodo terenskega dela in raziskovanja ter spoznati naravo kot celoto oz. ekosistem, ki je vsota različnih dejavnikov in ki skupaj soustvarjajo ta enkratni splet habitatov, danes viden na območju Slovenske Istre.

Skupina najmlajših mladih ornitologinj

Mentorica: Tamara Čelhar

Mlade ornitologinje: Ana Baraba, Zala Dimc, Ajda Hain, Helena Šukljan

Raziskovalno delo skupine ni bilo tako ozko usmerjeno v samo opazovanje in preučevanje ptic, ampak je bilo zastavljeno nekoliko širše. Poleg ptic, ki so jih opazovali v Škocjanskem zatoku, Strunjanskih in Sečoveljskih solinah, na izlivu reke Soče in v koprskem zaledju ter na Kraškem robu, so spoznavali naravno in kulturno dediščino obiskanih okolij. S pomočjo lovilnih mrež so raziskali tudi življenje v kalih ali pučih, s poudarkom na spoznavanju dvoživk. Obiskali so pasje zavetišče pri Sv. Antonu. Vse dneve so svoje terensko delo, ekosisteme, ptice ipd. pridno foto- in video-dokumentirale ter opremile s spretnim tekstom. Tako so naredile štiri krajše izobraževalne filme: »Obročkanje ptic«, v katerem so predstavile, kako

in zakaj obročkamo ptice; »Življenje v pučih«, v katerem so predstavile pomen pučev ali kalov, katere živali lahko najdemo v njih...; »Krajski park Sečoveljske soline«, v katerem so predstavile naravno in kulturno dediščino solin; »Krajski park Strunjan«, v katerem so predstavile predvsem ptičje prebivalce Stjuže in obalnega morja.

Raziskovalni vikend na Pohorju

// Alenka Mrakovčič in Urška Satler

Na sto drugi dan v letošnjem letu se nas je zbralo ducat mladih ornitologov in štirje mentorji na še zasneženem Pohorju ali natančneje v taborniški koči na Glažuti. Naš namen je bil poiskati in popisati koconogega čuka (*Aegolius funereus*), lesno sovo (*Strix aluco*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*), triprstega detla (*Picoides tridactylus*) in gorsko sinico (*Poecile montanus*). Vreme nam žal ni bilo naklonjeno, saj je bilo prav aprilsko deževno, zato nismo mogli izpeljati kakovostnega popisa sov. A to neugodno vreme nas ni prikrajšalo za kar nekaj zanimivih opazovanj in tudi ne za našo trofejo - gorsko sinico. Po zaslugi Ala Vrezca smo si imeli priložnost ogledati nagačene mehove sov in izbljuvke. Fantje so znali izkoristiti takšno vreme, in sicer za preizkušanje znanja o pticah (beri: fantje so izumili novo igro, in sicer branje opisov ptičjih vrst iz revije *Bird Guide* in čim hitrejšje uganjanje – seveda v angleščini). Mogoče pa bi morali razmisliti, da bi na SMOS-u 2008 poleg predstavljanja raziskovalnih nalog in strokovnih člankov uvedli tudi tekmovanje v prepoznavanju ptic po opisih. Vsi skupaj pa smo se zabavali in napenjali možgane ob že tradicionalni pantomimi, preizkusili pa smo tudi malce razmočeno sankško progo. Ne gre pa brez omembe naše organizatorke Tanje Šumrada, ki je poskrbela za brezhibno organizacijo raziskovalnega vikenda, in naših mentorjev (Nine Aleš, Maartena de Groota, Matjaža Premzla in Tomaža Remžgarja), ki so si vzeli čas za nas – HVALA!

Izlet mladih ornitologov v Strunjanske soline

// Alenka Mrakovčič

1// Januarja smo se mladi ornitologi pod vodstvom Tanje Šumrada in Jurija Hanžela odpravili v Strunjanske soline, ki so najsevernejše soline v Sredozemlju, kjer sol še pridobivajo na tradicionalen način. Morsko vodo namreč s sistemom kanalov spuščajo v bazene, kjer izpareva. Iz večjih bazenov spuščajo vodo z vedno večjo koncentracijo soli v manjše in plitvejšje bazene, dokler popolnoma ne izpari. Foto: Aljaž Rijavec

2// Območje naravnega rezervata je biotsko zelo pestro. Sestavlja ga morska laguna Stjuža (ime izhaja iz italijanske besede chiusa – zaprta), ki je nastala iz majhnega zaliva, ko so zgradili nasip, in Strunjanske soline. Foto: Dare Fekonja

3// Na izletu smo opazili precej zanimivih vrst, kot so črnovrati ponirek (*Podiceps nigricollis*), vranjek (*Phalacrocorax aristotelis*), mali martinec (*Actitis hypoleucos*), črnoglav galeb (*Larus melanocephalus*), kričava čigra (*Sterna sandvicensis*), poljski škrjanec (*Alauda arvensis*) in vodomec (*Alcedo atthis*; na sliki). Slednji so se nam veselo umikali iz objektivov, vendar se nam jih je vedno znova posrečilo ujeti. Foto: Milan Cerar

4// Bolj zagnani so izlet podaljšali še v Škocjanski zatok in zaliv Polje. V slednjem so imeli priložnost videti slapnike, črne martinke (*Tringa erythropus*), zelenonoge martinke (*Tringa nebularia*; na sliki) in redke črne race (*Melanitta nigra*).

Foto: Tone Trebar ●

3

4